سیاست در ایران

نسخه رونویسی شده تاریخ نیستیم
تاکید بر دموکراسی خواهی ۶
اعتراض به تغییر انتخابات شوراها
احتمال کناره گیری محمدرضا باهنر ۷

سیاست در جهان

صنعت آدم ربایی در عراق
دفاع چنی از انتقاد به پوتین
اخلاق در سیاست خارجی به زبان ساده ۸
ذهن وارونه بین تیم صدام حسین ۹

بورس

امیدهای کم رنگ به برگزاری مجامع ۱۱
معاملات سلف بورس فلزات قانونی است

بازار

افشاگری خبرنگار به ضرر دلار
ثبات قیمت سیم کارت ۱۲

دیپلماسی

نگاه

ایران همسایه خوب افغانستان

ترجمه: مسعود شایان

شهر هرات در غرب افغانستان امروزه تبدیل به یکی از شهرهای مطمئن و نسبتاً پیشرفته این کشور شده است. اگر از خیابان‌های شهر هرات عبور کنید متوجه مغازه‌ها و فروشگاه‌های پرنوری می‌شوید که در هنگام شب مشتریان را جذب خود می‌کنند و خیابان‌های هرات که با وسواس خاصی خط کشی و آسفالت شده‌اند نوید یک شهر امروزی را در افغانستان می‌دهند و اگر به سراغ شهروندان هرات بروید همگی متفق‌القول می‌گویند مدیون ایران هستند زیرا تهران کمک زیادی به توسعه شهر آنها کرده است. شهر شیعه‌نشین هرات بزرگترین شهر تجاری در افغانستان است که مشکلاتی که برخی از شهرهای افغانستان با آن روبه‌رو هستند را ندارد. در این شهر انرژی برق به اندازه کافی و به طور ۲۴ ساعته وجود دارد و کمک ۲۰۴ میلیون دلاری ایران برای توسعه هرات، این شهر را به یکی از اماکن پیشرفته افغانستان تبدیل کرده است. درست است که ایران و آمریکا درباره فعالیت‌های هسته‌ای ایران در چند سال اخیر با یکدیگر در حال چالش هستند، اما تهران و واشینگتن در موضوع افغانستان همکاری خوبی با یکدیگر داشته‌اند زیرا در این کشور دارای منافع و نگرانی‌های مشترک هستند. مثلاً در مقوله جنگ علیه تروریسم ایران و آمریکا موضعی یکسان در قبال طالبان دارند و هر دو خواستار ثبات و آرامش در این کشور هستند.

محمدرضا برای سفیر ایران در افغانستان در این باره می‌گوید: ما در بحث افغانستان کاملاً با جامعه بین‌الملل هماهنگ هستیم و افغانستان کشوری است که اساساً اختلافی بین جامعه بین‌الملل بر سر آن نیست و برداشت‌ها از افغانستان، محیطی است که در آن همه کشورها می‌توانند با یکدیگر در بهترین سطح همکاری کنند. افغانستان و ایران از دیرباز دارای مشترکات زبانی و فرهنگی مشترکی بوده‌اند و روزانه در حدود ۲ هزار نفر در مرزهای دو کشور تردد می‌کنند و جامعه جهانی به این مسئله واقف است که ایران نفوذ زیادی در افغانستان دارد. البته برخی از تحلیلگران سیاسی در غرب معتقدند که در صورت بروز تنش در رابطه ایران و آمریکا، تهران درباره افغانستان تجدیدنظرهایی در همکاری با آمریکا خواهد کرد. به گفته یک دیپلمات غربی نمی‌توان هر احتمالی را بعید دانست و اتفاق بروز هر مسئله جدیدی در افغانستان وجود دارد.

■ **اقتصاد افغانستان متکی به ایران است**

بنا به اعلام کارشناسان اقتصادی، اقتصاد افغانستان تا حد زیادی به صادرات ایران وابسته است. مثلاً ۹۰ درصد سیمان مورد نیاز در افغانستان از جانب ایران تامین می‌شود و پس از ایران این کشور عراق است که با قیمتی بالاتر سیمان را در اختیار افغان‌ها قرار می‌دهد. علاوه بر سیمان کالاهای دیگر صنعتی (تاسیسات ساختمانی، مواد غذایی و دارو) تا حد زیادی از ایران تامین می‌شود. غلام قادر رئیس شورای مرکزی هرات معتقد است اگر به لحاظ سیاسی و اقتصادی تغییری در اوضاع منطقه حادث شود افغانستان ضرر زیادی خواهد کرد. وی در ادامه می‌گوید: رسانه‌های غربی سعی دارند القا کنند که ایران حامی تروریسم است و در بی‌ثبات کردن جهان اقدامات زیادی انجام می‌دهد اما این گونه نیست زیرا ایران در افغانستان نشان داده به دنبال صلح و آرامش است.

سیداحمد انصاری یکی از مقامات امنیتی شهر «مشینداد» در افغانستان می‌گوید: برخی قصد دارند در افغانستان اتهامات بی‌پایه و اساسی را متوجه ایران کنند و حتی مدعی هستند که از ایران مواد منفجره به افغانستان صادر می‌شود تا افغانستان بی‌ثبات شود اما این افراد هیچ مدرکی برای اثبات ادعای خود ندارند و این درست نیست که فقط به شنیده‌ها اکتفا کنیم و آنها را عین واقعیت بدانیم. برای سفیر جمهوری اسلامی ایران با اشاره به نقش مثبتی که ایران در افغانستان ایفا می‌کند می‌گوید به گواه رسانه‌های غربی حتی آنهایی که در ایالات متحده برمسند کار هستند به این امر صحه می‌گذارند که ایران همسایه خوبی و شاید بهترین همسایه برای افغانستان است.

بارنت روبن کارشناس مرکز مطالعات استراتژیک واشینگتن درباره کمک‌های ایران به افغانستان برای ایجاد ثبات و آرامش در این کشور می‌گوید: نباید به فرافکنی‌هایی که علیه ایران می‌شود توجه کرد و در مقابل این تبلیغات واکنش نشان داد... ما باید موشکافانه به دنبال یافتن افرادی باشیم که به ما اطلاعات نادرست می‌دهند. در حال حاضر روابط ایران با دولت حامد کرزی در سطح بالا و قابل قبولی قرار دارد و مثلاً در بحث مبارزه با مواد مخدر و قاچاق کالا همکاری تنگاتنگی بین ایران و افغانستان وجود دارد. کارشناسان سیاسی در مسائل افغانستان معتقدند در صورتی که ایران از سوی آمریکا و غرب مورد تحریم قرار گیرد این افغانستان است که تا حد زیادی از این تحریم ضرر خواهد کرد. ایران کشوری بود که در سال ۱۹۹۸ از بابت حضور طالبان در افغانستان ضرر زیادی کرد و ۹ دیپلمات این کشور در خاک افغانستان کشته شدند و بی‌جهت نیست که ایرانی‌ها نیز مانند هر دولتی که دوستدار صلح و امنیت در جهان است به دنبال ایجاد آرامش در افغانستان باشند.

منبع: کریستین ساینس مانیتور

نگاهی به استفاده از فصل هفتم منشور سازمان ملل علیه ایران

هفت دلیل برای مراجعه به لاهه

رضا نصری

توسل به فصل هفتم منشور سازمان ملل جهت اعمال تحریم یا جنگ علیه هر کشوری، مستلزم این است که شورای امنیت سازمان ملل، کشور مورد نظر را تهدیدی علیه صلح جهانی، ناقض وضعیت صلح یا متجاوز تشخیص دهد.

تشخیص این امر البته بدون هیچ گونه تعریف دقیقی از «صلح» و «صلح جهانی» یا معیار مشخص حقوقی صورت می‌گیرد و عموماً طی مذاکرات سیاسی، زد و بندهای حاشیه‌ای، امتیاز دادن‌های پشت پرده و گاه اعمال فشار از سوی کشور یا کشورهای متخاصم بر دیگران و با توجه به منافع امنیتی، اقتصادی و استراتژیک انفرادی آنها «توافق» می‌شود. فقدان ملاک حقوقی برای تعیین انطباق یا مغایرت یک دولت با مبادی منشور و صلح جهانی از ضعف‌های بارز سیستم بین‌المللی است که به کشورهای قدرتمند مجال می‌دهد تا بی‌اساس و تنها با اتکا به نفوذ خود و انحراف افکار عمومی توسط رسانه‌های مغرض و فراگیر، مقاصدشان را علیه کشور مورد نظر پیش ببرند.

در این راستا، اتهام نقض ان‌پی‌تی که آمریکا و تروئیکای اروپایی بدون هیچ پایه حقوقی متوجه ایران کرده‌اند، و همچنین پیش‌زمینه‌هایی که هم‌اکنون جهت معرفی ایران به عنوان کشوری ناقض صلح جهانی تدارک می‌بینند تا راه خود را برای توسل به فصل هفتم منشور هموار سازند، از جمله مثال‌های بارز چنین وضعیتی است. اما سئوال اینجاست که ایران در مقابل این وضعیت غیرعادلانه که ریشه در ضعف ساختاری نظام بین‌المللی دارد چه تدابیری از شروع بحران هسته‌ای تاکنون اتخاذ کرده است؟

با وجود قریب به سه سال رایزنی ایران با آژانس و کشورهای مختلف، و با وجود آزمایش راه‌های گوناگون و متنوع برای برون‌رفت از بحران، و با تعویض دو تیم مذاکره‌کننده با رویکردهایی کاملاً متفاوت به قضیه، چرا تا به حال ایران جهت «قانون‌مدار» ساختن روند رسیدگی به پرونده‌اش، و دریافت تفسیری مستقل از مفاد ان‌پی‌تی توسط نهادی مستقل‌تر و غیر سیاسی‌تر از آژانس و شورای امنیت، و همچنین به چالش کشیدن سیستم قانون‌گریز کنونی اقدامی نکرده است؟

به خوبی واقف هستم که شکایت ایران از آژانس به دیوان عالی بین‌المللی اقدامی نیست که تعادل قدرت و سیستم بین‌المللی را در جهان یک‌باره متحول کند. انتظاری هم نیست که حکم دادگاه تاثیری قاطع و فوری بر رفتار ایالات متحده و اروپا داشته باشد. اما صرف مراجعه به دیوان عالی (حتی در فقدان یا در انتظار دریافت حکم) دست‌کم این محاسن را برای ایران و دستگاه دیپلماسی کشور به همراه خواهد داشت:

۱- ایران را نزد افکار عمومی جهان، برخلاف ادعای سران دولت‌های غربی و رسانه‌های فراگیرشان، کشوری تابع و وفادار به حقوق بین‌الملل (دست‌کم در مورد پرونده هسته‌ای) و مشتاق به راه‌حل‌های مسالمت‌آمیز معرفی خواهد کرد. کشوری که پایبند به حقوق بین‌الملل و حل اختلاف از طریق نهادهای قانونی است طبعاً نمی‌تواند ناقض صلح یا تهدیدی برای آن هم باشد.

۲- ایران را نزد افکار عمومی جهان کشور حق‌به‌جانب و معتمد به نفسی نشان خواهد داد که از داوری مستقل نزد معتبرترین ارگان قضایی دنیا هراسی ندارد و از آن استقبال نیز می‌کند.

۳- احتمال صدور یک حکم معتبر به نفع ایران، آمریکا و متحدانش را از اقدامات خودسرانه و مستقل از چارچوب شورای امنیت (در صورت تداوم مقاوت از جانب چین) به احتمال زیاد برحذر خواهد داشت. چنانچه آمریکا به اقدام خشنی علیه ایران دست زند، صدور متعاقب یک حکم از دیوان لاهه به نفع ایران قطعاً برایش هزینه سیاسی فراوانی خواهد داشت. بعید نیست محاسبه چنین هزینه‌ای تاثیر بازدارنده‌ای داشته باشد.

۴- وارد کردن دیوان عالی به عنوان یک عنصر و بازیگر جدید در معادله کنونی، بی‌شک روند رسیدگی به پرونده را «حقوقی»‌تر خواهد ساخت و به تعدیل فضای فعلی کمک خواهد کرد.

۵- دریافت حکم به نفع ایران (هر چقدر هم که زمان‌گیر باشد) بعد تازه‌ای به پرونده خواهد بخشید و موضع ایران را در مذاکرات احتمالی در آینده دور یا نزدیک به شدت تقویت خواهد کرد.

۶- در صورت تشدید بحران، جدی شدن خطر تحریم یا حمله نظامی و ضرورت عقب‌نشینی، ایران می‌تواند غنی‌سازی را تا زمان صدور حکم دادگاه به صورت آبرومندانه‌ای تعلیق کند. به عبارتی، تاریخ صدور حکم می‌تواند گریزگاهی برای خروج آبرومندانه ایران از بحران باشد.

۷- چنانچه ایران از مقابله کنونی با غرب شکست خورده بیرون بیاید، دریافت حکم دیوان می‌تواند بهانه‌ای برای گشودن مجدد پرونده غنی‌سازی در آینده باشد. (حتی اگر بازگشایی پرونده تنها در آینده‌ای بسیار دور میسر شود) به عبارتی حتی در صورت عدم موفقیت ایران در حفظ این فناوری در مقطع کنونی، استناد به حکم مثبت دیوان عالی لاهه می‌تواند دستاویزی برای دوران یا حتی نسل آینده باشد تا مجدداً نسبت به احقاق حق کشور اقدام کند.

از سوی دیگر، سنجش مطابقت یا مغایرت ایران با تعهدات بین‌المللی‌اش توسط دیوان عالی لاهه اقدامی است که نه در تعارض با روند فعلی پرونده است، نه هزینه چندانی دارد و نه ضرر خاصی متوجه کشور می‌سازد. مراجعه ایران به دیوان بین‌المللی لاهه می‌تواند کاملاً موازی یا در امتداد با استراتژی کلی کنونی ایران پیش برود. واقعاً چرا تاکنون از این ظرفیت استفاده نشده است؟

شورای همکاری خلیج‌فارس، روسیه و چین

نبی‌الله ابراهیمی

اگرچه پرونده هسته‌ای ایران امروزه به عنوان سرفصل مهم اکثر کنفرانس‌ها و نشست‌های سیاسی تبدیل شده است ولی نشست مشورتی روز شنبه شورای همکاری خلیج فارس در ریاض از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. از آغاز جنجال سیاسی علیه برنامه‌های صلح‌آمیز هسته‌ای ایران، کشورهای عرب حوزه خلیج فارس که از اوایل انقلاب ایران تاکنون موضعی محتاطانه اتخاذ کرده‌اند هنوز به آن رهیافت سنتی پایدار مانده‌اند. رویکرد کلان کشورهای جنوب خلیج فارس به دو فاکتور در قبال برنامه‌های هسته‌ای ایران خلاصه می‌شود: ۱- این کشورها از یک ایران قدرتمند دارای چرخه کامل سوخت هسته‌ای در هراسند. ۲- آنها همچنین از رفتارهای نظامی‌گرایانه ایالات متحده نیز بیمناک‌اند. این سیاست شورای همکاری خلیج فارس نشان‌دهنده آن است که رهیافت آنان عمدتاً به راه‌حلی محتاطانه، معتدل و دارای وزنه تعادلی در قضیه مزبور گرایش دارد. این سیاست شورا با سیاست دو کشور چین و روسیه کاملاً هم‌خوانی دارد. اولاً اینکه مسکو و پکن نیز از استقلال ایران در زمینه هسته‌ای حمایت نمی‌کنند و دوم اینکه مخالف هرگونه ماجراجویی‌های ایالات متحده در قبال بحران اخیر هستند. منافع اقتصادی چین و روسیه در خلیج فارس، رقابت آنها با آمریکا در منطقه و روابط تنگاتنگ این دو کشور با کشورهای عضو شورای همکاری باعث یک سیاست هم‌سو میان این سه مجموعه در قضیه بحران هسته‌ای ایران شده است. همچنین کشورهای شورای همکاری به دلیل قرابت جغرافیایی نیروگاه بوشهر از هرگونه حملات احتمالی آمریکا احساس خطر می‌کنند. سفر اخیر شیخ احمدبن خلیفه آل‌ثانی امیر قطر به تهران احتمالاً نه در حمایت کامل از ایران و نه در همراهی با سیاست‌های آمریکا خلاصه می‌شود که می‌تواند در بیانیه مشورتی ریاض کاملاً هویدا باشد. موقعیت سوق‌الجیشی ایران در تنگه هرمز و صادرات نفت کشورهای این منطقه از این مسیر بر نگرانی‌های آنها افزوده است. همچنین هرگونه خللی در انتقال نفت به خارج از خلیج فارس طبعاً کشور تشنه نفت یعنی چین را با بحران اقتصادی مواجه خواهد کرد و بحران در چین یعنی کاهش توازن قوای سیاسی و اقتصادی روسیه در قبال آمریکا. از دیگر موارد همراهی یک سیاست سه‌جانبه در قضیه ایران آنکه نشست مشورتی ریاض هنگامی برگزار می‌شود که سه کشور انگلیس، آمریکا و فرانسه پیش‌نویس قطعنامه‌ای را علیه ایران طبق فصل ۷ منشور سازمان ملل در دست اقدام دارند. این نشست اضطراری نشان‌دهنده مخالفت کشورهای حاضر در نشست ریاض با هرگونه برخورد غیرحقوقی با ایران است. آنها اگرچه در قضیه جنگ ۲۰۰۳ عراق موضعی به نفع آمریکا گرفته‌اند ولی اکنون با دیدگاهی امنیتی به قضیه موضعی کاملاً محتاطانه و عدم حمایت از اقدامات آمریکا را در دستور کار خود دارند. عضویت قطر نیز در کشورهای غیر دائم شورای امنیت بر این حساسیت‌ها افزوده و نشست ریاض شاید یک حمایت کلی و عام از موضع قطر در شورای امنیت باشد. دو کشور روسیه و چین نیز همچنان بر مواضع خود با مخالفت هرگونه اقدام قهرآمیز علیه ایران پافشاری می‌کنند. یعنی اینکه سیاست آنها نه در وادادگی کامل و نه در ایستادگی کامل خلاصه می‌شود. در پایان مواضع معتدلانه سه‌جانبه شورای همکاری خلیج فارس، روسیه و چین در قبال اقدامات آمریکا بیانگر حساسیت موضوع برای کشورهای فوق است. این اقدامات می‌تواند تا حد زیادی اعتماد منطقه‌ای ایران را افزایش داده و استراتژی‌های موجود امنیتی کشور را بهبود بخشیده و همچنین از اجماع در شورای امنیت نیز جلوگیری کند.

دیدار لاریجانی با دبیر شورای امنیت ملی ترکیه

ایرنا: «علی لاریجانی» دبیر شورای عالی امنیت ملی ایران دیروز در آنکارا با «ییغیت آلپوگان» دبیرکل شورای امنیت ملی ترکیه دیدار و گفت‌وگو کرد. لاریجانی اولین دور مذاکرات رسمی خود با مقام‌های ترکیه را با این دیدار آغاز کرد و با «رجب طیب اردوغان» نخست‌وزیر و «عبدالله گل» وزیر امور خارجه ترکیه دیدار و گفت‌وگو کرد. گفت‌وگوهای لاریجانی با آلپوگان بیش از یک ساعت و نیم به طول انجامید و طرفین در ضیافت ناهاری که به افتخار علی لاریجانی در محل ساختمان شورای امنیت ملی ترکیه ترتیب داده شد، به گفت‌وگوهای خود ادامه دادند. این دیدار در پشت درهای بسته صورت گرفت و تنها در آغاز دیدار به خبرنگاران برای دقیقه‌ای اجازه عکاسی و فیلمبرداری داده شد. هنوز طرفین در مورد مسائل مطرح شده در این نشست ابراز نظر نکرده‌اند. لاریجانی در بدو ورود به آنکارا به خبرنگاران گفته بود: «ایران خواهان حل مسئله هسته‌ای به نحو مسالمت‌آمیز و در یک بستر شفاف است.» لاریجانی در مورد سیاست فعالیت‌های هسته‌ای صلح‌آمیز ایران گفته بود: «ما همکاری با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی را یکی از محورهای کار خود می‌دانیم و فکر می‌کنیم آژانس، یکی از مراجع حرفه‌ای در این موضوع است. اما اگر پرونده هسته‌ای ایران را بخواهند در شورای امنیت سازمان ملل فعال کنند، این بدان معنی است که آژانس را از اعتبار انداخته‌اند و نگذاشته‌اند همکاری با آژانس صورت بگیرد.» لاریجانی در پاسخ به این سئوال که «چه پیامی برای مقام‌های ترکیه خواهد داشت»، گفته بود: «ایران و ترکیه دو کشور متمدن و با سابقه طولانی در منطقه هستند و به عنوان دو کشور مسلمان، از ارزش‌های مشترکی برخوردارند. ما به عنوان دو همسایه که حدود ۴۰۰ سال مرزهای دوستی داشته‌ایم، منافع مشترک زیادی داریم و زمینه‌های زیادی برای همکاری در بخش‌های مختلف بین ایران و ترکیه وجود دارد. چه در زمینه سیاسی و اقتصادی و سایر امور. به همین دلیل زمینه‌های گفت‌وگوی زیادی بین دو کشور وجود دارد.» دبیر شورای عالی امنیت ملی ایران در پاسخ به این سئوال که «آیا ایران درصدد خروج از ان‌پی‌تی است»، گفته بود: «ان‌پی‌تی را میثاق بین‌المللی خوبی می‌دانیم و دلیلی برای خروج از آن نمی‌بینیم. مگر این که با رفتار تهدیدآمیز آمریکا ما را مجبور کنند.»

خبرها

برکناری استراو به ایران ارتباطی ندارد

ایلنا: نخست‌وزیر انگلیس گفت: هرگونه بررسی حمله هسته‌ای علیه ایران کاملاً نامعقول است. «تونی بلر» در کنفرانس خبری ماهانه خود گفت: کسی را سراغ ندارم که درباره دورنمای حمله هسته‌ای به ایران سخن بگوید. به گزارش خبرگزاری «آسوشیتدپرس» بلر تصریح کرد: حمله هسته‌ای به ایران کاملاً نامعقول است. وی افزود: برکناری «جک استراو» وزیر خارجه سابق انگلیس به مسئله هسته‌ای ایران هیچ ارتباطی ندارد. سخنان بلر در حالی مطرح شد که «جورج بوش» رئیس جمهور آمریکا در اظهارات روز گذشته خود گزینه حمله نظامی به ایران را منتفی ندانست.

بررسی موضع روسیه و چین در نیویورک

ایرنا: وزیران امور خارجه پنج عضو دایمی شورای امنیت به اضافه آلمان در نشست دیشب خود در نیویورک، آخرین مواضع مسکو و پکن درباره نحوه برخورد با چالش برنامه هسته‌ای ایران را بررسی کردند. یک سخنگوی وزارت خارجه انگلیس با اعلام این مطلب به ایرنا گفت: «گام کنونی شنیدن نظر قطعی وزیران خارجه چین و روسیه در مورد پیش‌نویس قطعنامه پیشنهادی درباره ایران است.» وی در پاسخ به سئوالی، مخالفت چین و روسیه با پیش‌نویس قطعنامه پیشنهادی آمریکا، انگلیس و فرانسه را تائید کرد. این سخنگو افزود: تنها پس از اطلاع دقیق از نظرات قاطع و نهایی پکن و مسکو می‌توان در مورد گام‌های بعدی درباره ایران اندیشید. دیشب وزیران خارجه پنج کشور عضو دایمی شورای امنیت سازمان ملل (آمریکا، انگلیس، فرانسه، روسیه، چین) به اضافه آلمان در نشستی در نیویورک گردهم آمدند. «مارگارت بکت» وزیر خارجه جدید انگلیس عصر دیروز به وقت لندن راهی نیویورک می‌شد تا در این نشست شرکت کند. این نشست در خلال ضیافت شامی به میزبانی «کاندولیزا رایس» وزیر امور خارجه آمریکا برگزار شد. سخنگوی وزارت خارجه انگلیس در این مصاحبه بر «وحدت نظر کامل» لندن و واشینگتن درباره مسئله ایران تاکیدکرد. وی گفت: درصورت تداوم مواضع مخالف چین و روسیه با پیش‌نویس قطعنامه پیشنهادی برای الزام‌آور خواندن توقف کامل غنی‌سازی اورانیوم توسط ایران، گام‌های بعدی بدون توجه به مواضع مسکو و پکن برداشته می‌شود. دیپلمات انگلیسی در عین حال افزود: در حال حاضر کانون توجه اروپا و آمریکا شنیدن مواضع قطعی چین و روسیه است.